

РЕЦЕНЗІЯ

кандидата економічних наук,
доцента Подри Ольги Павлівни
на дисертацію Злотнік Марти Лазарівни
«Стратегічне управління підприємствами
в умовах циркулярної економіки»,
представлену на здобуття наукового ступеня доктора філософії
за спеціальністю 073 – Менеджмент
(галузь знань 07 – Управління та адміністрування)

Актуальність теми дисертаційного дослідження

Дисертаційна робота Злотнік М.Л. присвячена розробленню теоретико-прикладних засад формування та вибору стратегій впровадження та розвитку циркулярної економіки на підприємствах.

Невпинний процес глобалізації, розвиток науково-технічної революції, збільшення кількості населення, обсягів виробництва та, відповідно, відходів, зумовлюють необхідність дослідження проблеми взаємовідносин суспільства та природи. З огляду на це, із цим підвищується необхідність впровадження нових рішень у сфері циркулярної економіки, які допомогли б у вирішенні цих проблем, актуалізується необхідність впровадження та адаптації стратегій впровадження та розвитку циркулярної економіки у діяльність вітчизняних підприємств. В умовах нестабільності економічної системи, зумовленої впливом воєнного стану в Україні, трансформація підходів до стратегічного управління підприємствами в контексті циркулярної економіки та сталого розвитку є особливо важливою.

Вищенаведене підтверджує актуальність дисертаційного дослідження Злотнік М.Л. «Стратегічне управління підприємствами в умовах циркулярної економіки».

Зв'язок роботи з науковими планами, програмами, темами

Дисертація виконувалась відповідно до планів науково-дослідних робіт кафедри зовнішньоекономічної та митної діяльності Національного університету «Львівська політехніка» «Проблеми формування систем менеджменту в умовах європейської інтеграції» (номер державної реєстрації №0118U000346). Авторкою охарактеризовано особливості та проблеми впровадження стратегій циркулярної економіки на підприємствах України (розділ 3 «Теоретико-прикладні засади управління підприємствами на засадах розвитку циркулярної економіки в умовах європейської інтеграції», підрозділ 3.3 «Проблеми впровадження моделей циркулярної економіки на підприємствах України в умовах європейської інтеграції»).

Ступінь обґрунтованості та достовірності наукових положень, висновків і рекомендацій та їх достовірність

Сформульовані Злотнік М.Л. основні наукові положення, висновки та рекомендації є фахово обґрунтованими. Дисертація містить чітко визначену мету, що полягає у розробленні теоретико-методичних положень та практичних рекомендацій щодо формування та вибору стратегій впровадження та розвитку циркулярної економіки на підприємствах.

Основні завдання дисертації є достатньо аргументовані та забезпечують досягнення її мети. Авторкою здійснено ретельне дослідження наукових праць вітчизняних та зарубіжних вчених, у яких розкрито проблематику та закладено теоретичні основи стратегічного управління підприємствами в умовах циркулярної економіки.

У дисертаційній роботі використано методи групування і систематизування, аналіз і синтез, моделювання, статистичний аналіз, експертне опитування, графічний метод, морфологічний аналіз. Зважаючи на це, рівень виконання наукового завдання та оволодіння дисертанткою методології наукової діяльності можна оцінити на високому рівні.

Основні положення дисертаційної роботи доповідались та схвалені на міжнародних і всеукраїнських науково-практичних конференціях. Достовірність наукових положень підтверджується значною кількістю опублікованих статей у наукових фахових виданнях України, розділом у монографії, наукових періодичних виданнях інших держав, у наукових виданнях, які включено до міжнародних наукометричних баз даних.

Це дає змогу стверджувати, що представлені результати дослідження є обґрунтованими та достовірними.

Наукова новизна дисертаційної роботи

1. Вперше розроблено модель вибору стратегій впровадження та розвитку циркулярної економіки на підприємствах, що базується на врахуванні технологічної, ринкової, екологічної та продуктової позицій підприємств в умовах циркулярної економіки.

2. Удосконалено концептуальну модель стратегічного управління підприємствами в умовах циркулярної економіки, що узагальнює підходи до побудови базових моделей стратегічного управління та особливості стратегічного управління в умовах циркулярної економіки.

3. Удосконалено механізм формування та вибору стратегій управління матеріальними зворотними потоками в умовах циркулярної економіки.

4. Уточнено трактування поняття стратегічного управління підприємствами в умовах циркулярної економіки, що враховує спрямованість циркулярної економіки на сталий розвиток в умовах динамічного середовища, її екологічні, економічні та соціальні переваги.

5. Набула розвитку типологія стратегій впровадження та розвитку циркулярної економіки на підприємствах.

6. Удосконалено систему оцінювання ефективності стратегій впровадження та розвитку циркулярної економіки на підприємствах, яка враховує індикатори оцінювання економіко-ринкової, технологічно-екологічної та соціальної складових.

Практичне значення отриманих результатів

Практичне значення отриманих результатів полягає у розробленні теоретико-методичних положень та практичних рекомендацій щодо формування та вибору стратегій впровадження та розвитку циркулярної економіки на підприємствах. Теоретичні висновки, науково-практичні рекомендації та інші результати наукових досліджень, викладені у дисертації, безпосередньо використали у практичній діяльності вітчизняні підприємства, зокрема: ПрАТ «Нововолинський ливарний завод», ТЗДВ «Гал-Кат», ПП «Майя», ТЗОВ «Агробізнес», що засвідчує їхній прикладний характер.

Ключові теоретико-методологічні та методико-прикладні положення дисертаційної роботи були впроваджені у навчальний процес Національного університету «Львівська політехніка» та використовуються під час викладання дисциплін «Циркулярна економіка: політика ЄС щодо сталого розвитку та конкурентоспроможності» для студентів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти освітньої програми «Менеджмент» (спеціальність 073 «Менеджмент») та «Стратегічний менеджмент» для студентів освітньої

програми «Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності» другого (магістерського) рівня вищої освіти (спеціальність 073 «Менеджмент»), а також під час написання кваліфікаційних робіт бакалаврів / магістрів (довідка №67-01-1298 від 01.06.2023 р.).

Опубліковані праці

Дисертанткою опубліковано 19 наукових праць, з яких 8 статей у наукових фахових виданнях України, 1 розділ у колективній монографії а також 10 тез і матеріалів доповідей за результатами участі у конференціях.

Основні положення та результати дисертаційного дослідження розглянуто та схвалено на таких міжнародних та всеукраїнських науково-практичних конференціях: «Бізнес та умови його розвитку: національна та міжнародна практика» (Одеса, Україна, 16 травня 31 2020 р.), «Розвиток співробітництва між Європейським союзом та Україною» (Львів, Україна, 26 листопада 2020 р.), «Scientific Forum: Theory And Practice Of Research» (Валенсія, Іспанія, 18 червня 2021 р.), «Сучасні виклики та аспекти інноваційного розвитку економічної науки і практики» (Україна, Київ, 18 червня 2021 р.), «Вдосконалення економіки країни: проблеми та шляхи вирішення» (Львів, Україна, 26 лютого 2022 р.), «Innovations and Prospects of World Science» (Ванкувер, Канада, 22-24 червня 2022 р.), «Комплексний підхід до модернізації науки: методи, моделі та мультидисциплінарність» (Луцьк, Україна, 3 березня 2023) та інші.

Структура дисертації

Дисертація Злотнік М.Л. складається з вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних літературних джерел та додатків. Основний зміст роботи викладено на 199 сторінках. Наприкінці тексту сформовано ґрунтовні

висновки, що відображають найбільш вагомі наукові та практичні результати дослідження. Список використаних джерел складено відповідно до чинних стандартів та налічує 203 найменування.

Окремі дискусійні питання та зауваження

Поряд із загальною позитивною оцінкою дисертаційної роботи необхідно відзначити такі дискусійні моменти:

1. При аналізуванні чинників впливу на впровадження циркулярної економіки в стратегічне управління підприємствами (с.75) доцільно було б оцінити рівень впливу кожного з чинників та їх вагомість при формуванні та виборі стратегій впровадження та розвитку циркулярної економіки на підприємствах.

2. Аналітичну частину (підр. 2.3) варто було б доповнити результатами кластерного аналізу діяльності вітчизняних компаній у розрізі регіонів та галузей промисловості, що б дозволили виявити тенденції щодо впровадження екоінновацій та переходу на засади циркулярної економіки в Україні.

3. При аналізуванні Глобальних Цілей сталого розвитку в умовах циркулярної економіки (с. 129) варто було б виокремити конкретні цілі, які відповідають запропонованим стратегіям впровадження та розвитку циркулярної економіки на підприємствах.

4. Поняття управління зворотними матеріальними потоками доцільно більш ґрунтовно аналізувати з позиції екологістики, що передбачає розроблення оптимальних рішень у сфері вибору транспорту та управління відходів в межах сталих ланцюгів поставок.

5. При формуванні методики оцінювання ефективності соціальної складової впровадження стратегій циркулярної економіки на підприємства

(с.198-204) варто було б більш детально обґрунтувати визначення ваги кожного з запропонованих з індикаторів.

Вищевикладені зауваження та наведені рекомендації до дисертаційної роботи не применшують її значення для науки і практики.

Загальний висновок

Дисертаційна робота Злотнік М.Л. «Стратегічне управління підприємствами в умовах циркулярної економіки» заслуговує позитивної оцінки, відповідає вимогам наказу Міністерства освіти та науки України №40 від 12.01.2017 р. «Про затвердження вимог до оформлення дисертації», постанові Кабінету Міністрів України №44 від 12.01.2022 р. «Про порядок присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ № 341 від 21.03.2022 р., а її авторка, Злотнік М. Л. заслуговує на присудження їй наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 073 – Менеджмент (галузь знань 07 – Управління та адміністрування).

РЕЦЕНЗЕНТ

*кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри зовнішньоекономічної та митної діяльності
Національного університету
«Львівська політехніка»*

Ольга ПОДРА

Підпис Подри О.П. засвідчую

*Вчений секретар
Національного університету
«Львівська політехніка»*

кандидат технічних наук, доцент

Роман БРИЛИНСЬКИЙ

